

Az Aranycsapat és az állambiztonság

2014 február 06. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

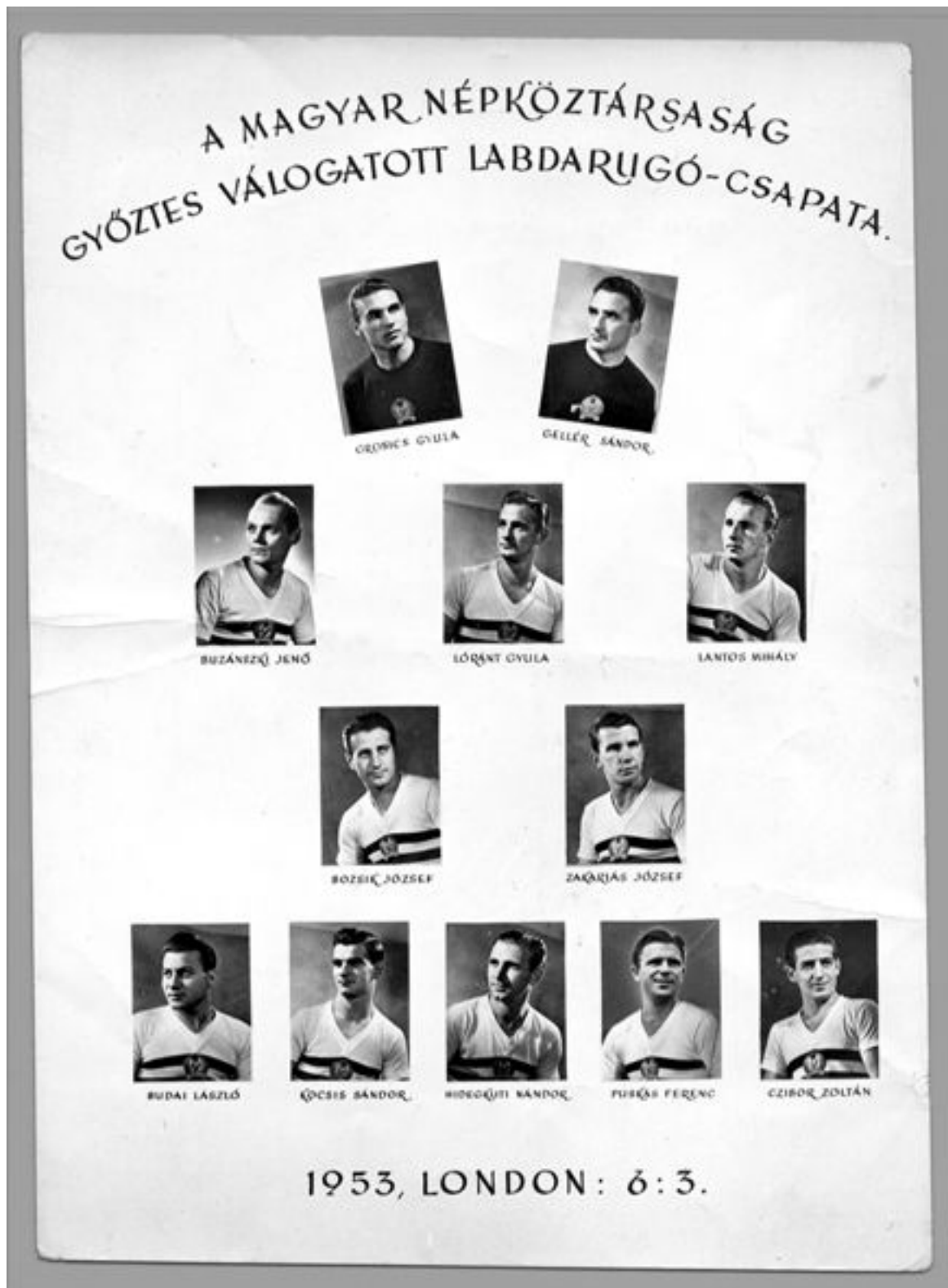
„Puskás volt az, aki szembeszállt a vezetőkkel, és megpróbálta nehézségeimet könnyebbé tenni. [...] Ahogy visszaemlékszem, sok játékosnak segített, nemcsak a Honvéd berkein belül, hanem más csapat játékosain is. {...}”

“{...} Én Puskást 1950 előtt, mint labdarúgót nem ismertem közelebbről, csak újságon keresztül. A Honvédben

megismertem emberi jó tulajdonságait, és mint labdarúgót is. Mint ember nagyon jószívú, és mindenkin segített, akin tudott. A csapaton belül a kisebb játékosok mellé állt, ha az a játékos esetleg segítségre szorult. A kollektívát soha nem bontotta, hanem inkább összefogta" - idézte Garamvölgyi Ágostont Takács Tibor az Archívneten megjelent tanulmányában.

A dél-amerikai "túra"

Az aranycsapat történetéről sokan és sokat írtak már. Ez a történet egyesek szerint 1949-ben, Sebes Gusztáv szövetségi kapitánnyá történő kinevezésével, mások szerint 1950-ben, a veretlenségi sorozat megindulásával kezdődött. A véget illetően sincs konszenzus: vannak, akik úgy gondolják, az 1954-es elvesztett világbajnoki döntő után a csapat már nem tekinthető aranycsapatnak, és vannak, akik szerint az aranycsapat története 1956-ban ért véget, amikor a Honvéd nyugat-európai és dél-amerikai túrájáról az együttes három meghatározó játékosa, Puskás, Kocsis és Czibor nem tért haza.

1956-os túráról a csapat, sőt csapatok (a válogatott és a legerősebb klubcsapat, a Honvéd) széteséséről, a kint maradás indítékairól sokat írtak már, ez nagy vonalakban ismert. Ezek az elbeszélések mindazonáltal többnyire a „nagy” játékosokra koncentrálnak, egyébként érthetően. Közös az erről szóló írásokban az is, hogy - a három labdarúgó okán - nemcsak valaminek a végéről szólnak, hanem másvalaminek a kezdetéről is. Hiszen egyik említett labdarúgó pályája sem ért véget 1957-ben, az illegális külföldön maradással, és a hazai sportvezetés által elért eltiltással.

Mindhárman folytatni tudták, bizonyos értelemben újra tudták kezdeni karrierjüket, nem is akárhogyan. Főleg Puskásról mondható ez el, aki a Real Madrid együttesével hatszoros spanyol bajnok és háromszoros BEK-győztes lett (további két alkalommal a döntőig jutott), sőt a spanyol válogatottal az 1962-es világbajnokságon is játszott. Ám

nem kellett szégyenkeznie Kocsisnak és Czibornak sem, akik a Barcelonával kétszer nyertek bajnokságot, és bejutottak a BEK-döntőbe is.

Természetesen az is széles körben ismert, hogy a „nagyok” mellett is több tucat focista hagyta el az országot 1956-ban, és talált magának csapatot Nyugaton. Az itt közölt dokumentumok egy közülük való játékos hazatérésekor adott beszámolója az 1956-1957-ben történekről, és - nem melleleg - a „nagyokról”.

Garamvölgyi Ágoston (Glasz Ágoston néven) 1928-ban született Budafokon. Faszobrásznak tanult, emellett a Budafoki MTE csapatában focizott, 1945-től védte a felnőtt csapat kapuját. 1950-ben bevonult katonának, rövidesen sportszázadba került, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy a Honvéd Sportegyesület labdarúgója lett. Még ebben az évben, majd 1952-ben is bajnokságot nyert az együttesel, ám nem sokszor léphetett pályára az első csapatban, amin aligha csodálkozhatunk, hiszen Grosics Gyulát kellett volna kiszorítani a helyéről. 1953-ban át is került a Szolnoki Légierőhöz, amellyel két év múlva feljut az első osztályba. 1956 elején visszakerült a Honvédba, bár - immár Faragó Lajos mellett - ekkor sem sokszor került a kezdő tizenegyre.

1956. október 31-én a csapattal együtt Garamvölgyi is elutazott az Athletic (akkori hivatalos nevén Atlético) Bilbao elleni BEK-meccsre. (Sem a november 22-ei, hazai győzelmet hozó bilbaói mérkőzésen, sem pedig a december 20-án Brüsszelben rendezett, döntetlenre végződő visszavágón nem lépett pályára.) Részt vett a - más klubok Nyugatra menekült játékosaival megerősített - csapat dél-amerikai túráján, majd ezt követően is kint maradt. Pár hónap után a Karlsruher SC játékosa lett, eltiltása miatt azonban egyszer sem léphetett pályára a klub színeiben. 1958 márciusában visszatért Magyarországra. Visszavonulásaig a jobbára másod- és harmadosztályban játszó Budapesti Spartacus kapusa volt.

Mit akart az állambiztonság a cserekapustól?

Garamvölgyi Ágoston engedéllyel tért haza, ami azt jelentette, hogy nem indítottak ellene eljárást azért, mert jogellenesen külföldön maradt, feleségét és kislányát pedig kicsempésztette az országból. Ugyanakkor, mint minden hazatérőt, őt (és feleségét) is kihallgatta a politikai rendőrség. Miután honvédségi alkalmazott volt, vele a BM II/1. Osztály, azaz a katonai elhárítás foglalkozott. Be kellett számolnia arról, hogy merre járt, milyen tevékenységet végzett, és kikkel találkozott külföldön. Pár hét múlva ugyanezen ok miatt a lakóhelye szerint illetékes XXII. kerületi rendőrkapitányság politikai nyomozó szerve is kihallgatta. Garamvölgyi vallomása nemcsak a saját személye miatt érdekelte az állambiztonságot. Sokat mond, hogy a katonai elhárítás előtt tett vallomásának a jegyzőkönyvét Puskás Ferenc „Vándor” fedőnéven nyitott körözési dossziéjában helyezték el. Ide kerültek a kint maradt játékosokról és vezetőkről íratott önvallomásai, illetve ezek gépelt tisztázata is.

„Puskás Ferenc v. őrgy. (1927. Bp., Bíró Margit) alkalmazotti származású, pkv. magyar állampolgár és nemzetiségű, Bp. XIV. Columbus u. 55/d. sz. alatti volt lakos” körözését 1958 májusában rendelte el a katonai elhárító osztály. Az indoklás szerint október 23. után „megnyilvánulásával és magatartásával támogatta az ellenforradalmat”, majd „október 30-án a Honvéd csapatával dél-amerikai turnéra távozott, onnan nem tért haza”. Az elsőre vonatkozóan sajnos semmiféle bizonyítékra nem hivatkozik a határozat, míg a második állítás erősen csúsztat, hiszen az együttes nem túrára, hanem hivatalos mérkőzésre utazott ki. A fő ok persze az volt, hogy Puskás katonatisztként maradt kint, azaz nem egyszerűen „disszidált”, hanem - az állambiztonság szerint - hazaárulást követett el.

Puskással egy időben nyomozást rendeltek el Czibor Zoltán (százados) és Kocsis Sándor (nagy), továbbá a csapat orvosa, Fried Tamás (százados) ellen is. Cziborral szemben azt is felhozták, hogy részt vett a fegyveres harcokban, illetve attól is tartottak, hogy „az imperialista hírszerző szervek hazánk ellen felhasználják, esetleg hazaküldik feladattal”. Kocsis és Fried ügyét már 1960 elején lezárták, mert az állambiztonság információi szerint egyikük sem gyanúsítható ellenséges tevékenységgel, és a hazatérésükre sem lehet számítani (családjaikkal Spanyolországban, illetve Kanadában telepedtek le).

Igazából Czibor esetében sem állapítottak meg mást, azaz ő sem adott ellenséges nyilatkozatokat, és esze ágában sem volt hazatérni, az ő ellenőrzését azonban továbbra is szükségesnek tartották. Talán az játszott ebben közre, hogy a játékos fegyveresen részt vett a forradalomban, illetve a dél-amerikai túra során több csapattársát is ávós spiclinek nevezte. A dolog érdekessége, hogy 1953-tól 1956 októberéig ő is a katonai elhárítás hálózati személye volt „Sztójánovits Péter” fedőnéven. (Ezt a tényt az állambiztonság ki akarta használni: az első tervek szerint fel kívánták vele venni a kapcsolatot, majd ettől elálltak, és kompromittálni akarták, de ez nem sikerült.) Bármilyen állás a háttérben, a politikai rendőrség annyira tartott Czibortól, hogy még 1962 tavaszán is operatív tervet készítettek a

megfigyelésére. Pár hónappal később azonban az immár BM III/IV. Csoportfőnökség néven működő katonai elhárítás mégis lezárta a labdarúgó körözési dossziéját.

A legtöbb munkát az állambiztonságnak azonban kétség kívül Puskás adta. A labdarúgó igen élénk levelezést folytatott itthoni rokonaival, barátaival, egykori csapattársaival. A politikai rendszér egyrészt ellenrizte ezeket, másrészt maga is íratott levelet „Eperjesi” fednévű ügynökével, azaz Erdélyi Jenővel, aki 1956 előtt a Honvéd elhárító tisztjeként dolgozott, és személyesen ismerte Puskást. A kapcsolat létre is jött, de sokkal többet nem tudtak meg belőle, mint a focista többi üzenetéből: jól érzi kint magát, és nem kíván hazatérni. Az aktív magyarországi kapcsolatai, továbbá a Kása Ferenc állítólagos amerikai ügynökkel fennálló kapcsolata miatt szükségesnek tartották további ellenrzését.

Cziborhoz hasonlóan tőle is tartottak, ezért 1962 márciusában operatív tervet dolgoztak ki az ellenrzésére. Annak ellenére, hogy megállapították: a labdarúgó nem folytat ellenséges tevékenységet. Ám tisztázandónak tartották, hogy „Kása nem használja-e fel olyan illegális munkára, amelyről ? [azaz Puskás] nem is tudja, hogy ellenséges tevékenységet fejt ki!” 1962 októberében még ellenrzésének továbbfolytatására tettek javaslatot, ám decemberben már a körözés megszüntetésére adtak utasítást. A dossziéját lezáró határozatot 1963. január 20-án hozta meg a III/IV. Csoportfőnökség 2/a. alosztálya.

[Takács Tibor írásának folytatása és a kapcsolódó források az Archívneten](#)

mult-kor.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló
